

جلد ہجری ۲۷: کاد و خانوادہ اش

۶۷. کاد چیست؟ کاد از افعال مقاربت است کہ بر سر مبتدا و خبر وارد می شود

و مبتدا را اسم خود و رفع می دهد و خبر را خبر خود گرفته و نصب می دهد.

کادُ الفارسُ یسقطُ
و نزدیک است السب سوار پیوسته.
افعال مقاربت اسم کاد خبر کاد
مربوع به محم (فعل + فاعل + مفعول مترا)

۶۸. آیا انفعالی وجود دارند کہ مانند کاد، عمل کنند؟

بله ۱۲ فعل عمل می کنند مانند کاد و نامیده می شوند بطاير: یا خانوادہ کاد

افعال مقاربت به افعاب رموزی به دستہ تقسیم می شوند:

۱. بر قرب (نزدیکی) وقوع خبر دلالت می کند: کادُ قرب اوُشُ

۲. بر رجاء (امیدواری) نسبت به وقوع خبر دلالت می کند:

عسی حری اخلولق

۳. بر شروع وقوع خبر دلالت می کنند: شَرعُ انشاءُ طفقُ

افعال
مقاربت

علت نامگذاری افعال مقاربت به این نام چیست؟

به دلیل نام گذاری کل به نام جزء (دسته ای که بر قرب وقوع خبر دلالت دارند) افعال

مقاربه نامیده می‌شوند. یا از باب تقلید، باب قرب وقوع خبر بر حجاز و شروع مقدم

شده است. و یا از جهت این که ۱- خبر حینلی نزدیک شروع می‌شود. ۲- خبر حینلی

دور اعیده ای می‌شود. ۳- خبر قرب بین دست و خبر امور اولی

۳۹. خبر کاد چه شروعی دارد؟

۱- فعل مضارع باشد. كَادُ الْبَيْتُ نَسْقَطَ (فعل: هو)

۲- رفع دهنده همیزی باشد که برمی‌گردد به اسم کاد هُوَ مَقَرَّ

۳- خبر افعال مقاربه متاخر از آن باشد.

نکته: جایزه که خبر بین فعل مقاربه کاد و اسم کاد بیاید لفظاً آنکه چون "آن" است.

مصدری باشد. كَادُ نَسْقَطُ الْبَيْتُ

فعل مقاربه خبر کاد و اسم متاخر کاد

و در صورتی که قبل فعل مضارع آن مصدری باشد، فعل مقاربه "فعل تاک" است.

كَادُ أَنْ نَسْقَطَ الْبَيْتُ

فعل تاک فاعل کاد فاعل نَسْقَطَ لفظاً "چون" فاعل به مصدرش اضافه می‌شود و می‌تواند شروع

آن نَسْقَطَ به قایل مصدر می‌تواند برود به سقوط

پایانی صفحه ۸۷ : همانطور که می دانیم از فعلی در گذشته خبری دهد پس نباید برای

افعال مقاربه فعل ماضی یا جمله اسمیه به کار رود و گاهی بجا بر ضرورت استوری این

حالت صورت می گیرد که بسیار شاذ و نادر است.

نکته ۲. از شرط خبر افعال مقاربه این است که رفع دهنده خبری است که اسم مقاربه

جرمی گردد و این فاعل خبر را همواره است اما گاهی مرفوع خبر، اسم ظاهر امر است

که بسیار شاذ و نادر است.

كَادَ الْبَيْتُ لَيْسَ قَعًا تَسْقِفُهُ

افعال مقاربه اسم کاد غیر کار اسم ظاهر (فاعل خبر)

نکته ۳. در مورد فعل مقاربه «عسی» استثناء وجود دارد که فاعل خبر بصورت اسم

ظاهر می آید. عَسَى زَيْدٌ يَقُومُ غَدًا

افعال مقاربه اسم عسی خبر عسی اسم ظاهر
فاعل خبر

درس ۲۸ : کاد و خانواده اش

فعل های مقاربه جاده هستند و بصورت ماضی استعمال می شوند جز کاد و او شک

او شک پوشک حوشک

عاضی مضارع اسم فاعل

کاد کاد کاد

عاضی مضارع اسم فاعل

۷. افعال مقاربه همراه جودل به آن و همراه بنودل با آن چند قسم است ؟

۱. واجب است که چیزی مقتول به آن باشد و هری اخْلَقَ

۲. همراه شل با آن ممنوع است و افعال شروع

۳. غالباً همراه با آن است و عسی اَوْشَكَ

۴. غالباً همراه با آن نیست و خالی از آن است و كَادُ كَرِبَ

افعال مقاربه
به اعتبار
هر یکی آن

۷. آیا افعال مقاربه خالدهند یا مستحق ؟

همه افعال مقاربه جامد هستند بجز كَادُ و اَوْشَكَ که مضارع هم دارند.

يَكَادُ الْبَرَقُ يَخْطِفُ اَبْصَارَهُمْ «نزید است برق چو فاشان ابر بارید»
مفعول مقاربه اسم يَكَادُ خبر يَخْطِفُ

نکته: افعال شروع جامد هستند و مشتقات این افعال جزو افعال مقاربه نیستند

بلکه مفعول تام محسوب می شود که یا جاریم است یا موقری

رَأَيْتُ صَابِغًا دَنَسْتُهُ مُلَاعًا وَ لَسْتُوعُ فِي عَمَلِهِ
مفعول و فاعل ۳.۴ مفعول تام جار خبر ۳.۴ فاعل: هو مقتر
مفعول و فاعل ۳.۴ مفعول تام جار خبر ۳.۴ فاعل: هو مقتر
مفعول و فاعل ۳.۴ مفعول تام جار خبر ۳.۴ فاعل: هو مقتر

۷۲. چه زمانی فعلهای عسی، اوشک و اخلوق نام هستند؟

همراه افعال عسی، اوشک و اخلوق به مصدری که از آن + فعل مضارع «

ساخته شده نبت داده شود در این صورت **فعل تام** محسوب می شود نه پس در این

صورت احتیاج به فاعل خواهر داشت و دیگر فعل مقابله نخواهد بود.

چنین کاربردی مضارع تر و مشهورتر می باشد.

عسی أن يعود الرسول

فعل تام	فاعل برای عسی	فاعل يعود
محل مرفوع	مرفوع به ضم	

همراه پس از فعلی که با آن، همراه است اسم ظاهری بیاید که مرفوع باشد؛

جایز است که افعال بر سر حلال فعل مقابله باشد و اسم مرفوع بعد از فعل

همراه آن، **اسم مؤخر** و فعل همراه آن **جبر مقدّم** برای این افعال محسوب

می شود.

عسی	أن یرحل	أخوال
فعل مقابله	جبر مقدّم	اسم مؤخر
	مرفوع به واو	

در این حالت فاعل فعل بعد از آن جبری است که بر اسم عسی بر می گردد **الف یرحل**

فاعل

نیست جایزه :

عسی ال یعود الرسول

فعل مقاربه غیر موقر اسم مؤخر
مؤخر مضمون مفعول به ضمه
فاعل : هو
برمی گردد به : اسم فعل مقاربه

در اینجا لازم است فعل و فاعل با اسم عسی مطابقت کند.

مطابقت قارمانی لازم است که مانعی در جمله نباشد چنانچه در جمله مانعی

بود مطابقت لازم نیست و نه تنها مطابقت لازم نیست بلکه فعل مقاربه،

فعل تاک است.

عسی ال یضرب زید عمراً

فعل تام فاعل عسی فاعل مفعول
الضرب الضرب

در جمله بالا زید مانع بنی صدهی ال یعنی ضرب که مفعول تام است و معمول

ال یعنی مفعولش، عمراً در نتیجه زیده **اجنبی** مانع است و دیگر زید اسم

مؤخر برای عسی نخواهد بود.

*** اجنبی :** هر آنچه مانع بنی فعل تاک و معمولش قرار گیرد مانع یا اجنبی گفته می شود.

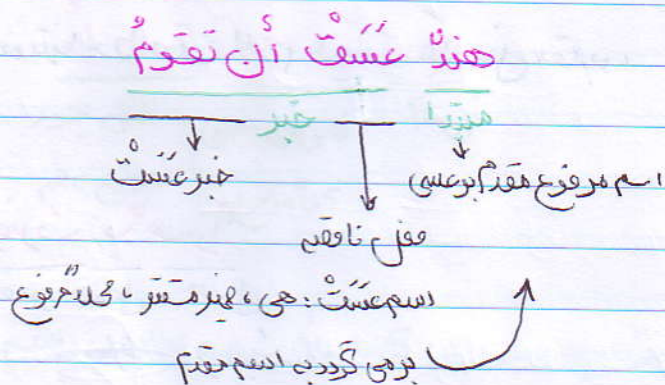
۱- زمانی که اسم مرفوعی بر عسی و خانواداش مقدم شود چه حلی برای عسی وجود دارد؟

۱- جایز است این فعل را به چیزی که به آن اسم مقدم

برمی گردد نسبت دهیم که در این صورت عسی فعل ناقص

خواهد بود و آن + فعل مضارع = خبر عسی و اسم آن

همان خبر موجود در عسی است.

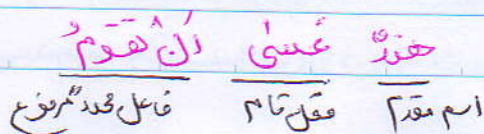

۲- مطابق در جنس عدد بین اسم مقدم و فعل مقابله نیاز است.

۲- جایز است این فعل مقابله از چیزی که به آن اسم مقدم

برمی گردد خالی باشد. در این صورت عسی فعل تامه خواهد

بود و آن + فعل مضارع = فاعل برای عسی می شود.

بِسْمِ تَعَالَى

حرف نون هم

درس ۲۹ : حروف بیب لیس

۷۳. چند حرف بیب لیس هستند؟ ۴ حرف : ا. ل. م. ن

این حروف از آن جهت ملحق به لیس هستند که به جهت معنی، تفعیل کرده و

معانی از لیس رافع اسم و ناصب خبرند.

۷۴. شرط فعل کردن «ها» چیست؟

۱. حواله ترتیب به خبر «ها» و فعل خبرش مقدم بر اسم نشود.

۲. پس از «ها» ا. ل. زائد نیاید.

۳. خبر «ها» بوسیله «الها» تفعیل نشود.

نشود عملکرد
«ها»

«بِسْمِ تَعَالَى» مورد رعایت است

ما المصلانُ مفعولاً

مفعول بیب اسم ما خبر ما

به لیس مرفوع به فعل مضروب به فاعل

۳ شرط عملکرد ما بیب لیس رعایت شده و «ها» فعل گرفته است یعنی اسمش

مرفوع و خبرش مضروب شده است.

→ ما عمل نکره بدل از ما جای خبر

ما مفعول المصلانُ

حرف تفعیل خبر مقدم مبتدای مفعول

ما زید مطالو کتاب حفظ الیه از یزد کتاب ترا مطالو شود
 حرف بیاید اسم خبر مفعول خبر
 لیس ما ها مفعول برای مطالو

ما کتاب زید مطالو
 نفی مفعول خبر مبتدا خبر
 مفعول بر اسم
 → ما عمل نکرد چول مفعول خبر
 مقدم بر اسم نشد

۲. خبرها «و ان زائد بیاید» ما عمل نفی کند.

ما ان الزمان اجع
 نفی زائد مبتدا خبر
 → ما عمل نکرد چول بعدش وان
 زائد آمده است

۳. خبرها با ان نقض شود، ما عمل نفی کند.

ما ناجع ان الوجه
 نفی مبتدا انشاء خبر
 → ما عمل نکرد چول خبر بوسیله
 ان نقض نشد

۷۵. شروط عمل کردن «ان» چیست؟

۱. حوطا ترتیب
 ۲. خبرش با ان نقض نشود
- شروط عمل کردن ان

«ان احد خیرا من احد بالعلم والعلم» هیچ کس از دیگری بهتر نیست مگر
 چه در علم و عقل و علم
 حرف بیاید لیس اسم خبر
 وان وان

ما هذا بشراً ^و ان هذا الا ملك كريم ^و

حروف بیید به لیس اسم خبر
نقی مبتدا خبر
ادوات
صفت خبر
خبر

در مثال بالا هم، بیید به لیس عمل کرده اما مقصود ^و ان بیید به لیس بوده که به

دلیل نقض خبر با ^و ان عمل نکرده و فقط نقض عتقی گفته دارد.

۷۶. شروط عملکرد ^و لا چیست ؟

۱. حدّا ترتیب

۲. عدم نقض خبر با ^و لا

۳. نکره بودن اسم و خبر ^و لا

یا رجل حاضر ^و

حروف بیید به لیس اسم یا خبر
نکره نکره

نکته: هرگاه خبر حروف بیید به لیس به وسیله ^و لا نقض شود در چنین حالتی هم

حروف بیید به لیس از عمل کردن ساقط می شوند اما چنانچه به وسیله چیزی

که در معنای ^و لا است خبر نقض نشود (مانند: سوی، غیر) عملکرد آنها باطل نمی شود.

مازید غیر شاعری

حروف بیید اسم جنر مصناف الیه (چون غیر دائم المضافه است.)
به لیس ما فا (مفعول جنر بیید به لیس)

و در این صورت خود غیر و سوی جنر برای حروف بیید به لیس قرار می گیرد.

« غیر غیر کاتب و قاری نیست »
« لای غیر کاتب و قاری است »

ان عمرو
حروف بیید اسم جنر مصناف الیه جنر و ان
به لیس ان
مرفوع به هم مفعول تقدیرا

نکته ۲: در نوع «لا» داریم، لای بیید به لیس و لای نفی جنس

لای بیید به لیس و احتمال دارد باشد برای یک نفر دیگر و هم می (باید نفر یا یک چیزی)

و نیز احتمال دارد که به طور عموم برای نفی جنس باشد (نه نفی افراد)

احتمال دوم نیز او را بر است زیرا هرگاه مکرر در ساختار نفی قرار بگیرد

اغلام کوئی گوز. لای بیید به لیس هر دو احتمال را دارد و هیچ کدام

بر دیگری ترجیح ندارد.

لای نفی جنس و لای بیید و ان یا لای نفی جنس که فقط برای نفی جنس آورده می شود

و احتمال دیگری برای آن نیست

لَا رَجُلٌ فِي الدَّارِ

حرف پیوندی اسم لا خبری

لیس

لَا رَجُلًا فِي الدَّارِ

لایقی جنس اسم منصوب

در مثال بالا بر اساس قرین لغوی وجود اعراب رفع برای رجل مشخص کردیم لای اول

طلاء حروف پیوندی لیس است و اعراب نصب در مثال دوم برای رجل نفایس دهوده این

است که لای اول طلاء لای نقی جنس است.

لَا رَجُلٌ فِي الدَّارِ

حرف پیوندی لیس اسم لا خبری

نقی واحد

نسیف یک مرد در خانه (مسافر پیر)

نقی
مکمل

صیغ مردی در خانه نیست.

لای نقی جنس فقط نقی عمومی کند و متغایب مدنی دارد.

۷۷. حکم کلیای S به خبر «ها» و خبر «لا» عطف شود چیست؟

حرفه کلیای به وسیله «و» و «کن» به خبر ما و لای پیوندی لیس عطف

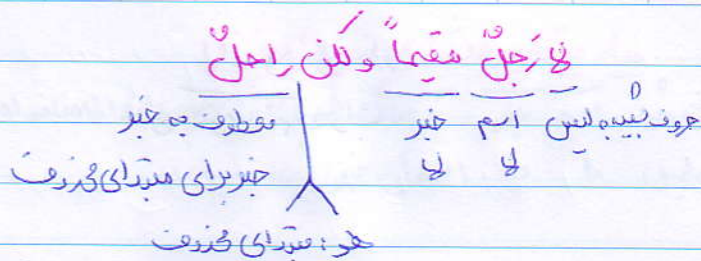
شود واجب است موقوف، مرفوع شود چرا که خبر برای مبتدای خبری است

در اینجا مقادیر شده

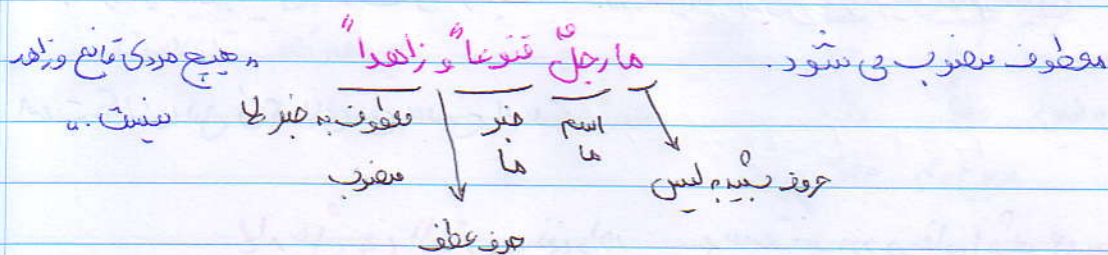
هَذَا زَيْدٌ قَائِمًا جَالِسٌ

حرف پیوندی لیس
ما خبر
ما خبر

خبر برای مبتدای خبری
خبر برای مبتدای خبری

اما چنانکه موقوف به خبر «ما» و «لا» به جز بی و لكن باشد در این صورت

۷۸. شروط عمل لات چیست؟

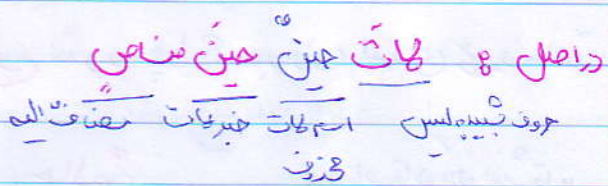
۱. عطف توثیق

شرط عمل لات

۲. اسم و خبرش از اسماء زمان باشد

از زمان، زمان دیگر نیست.

لات حین مناصی

العیین
الساعة
الامان

اسماء زمان ←

درس ۳۰: حروف مبهمة بالفعل

۷۹. چند تاست حروف مبهمة بالفعل و چگونه عمل می کنند؟

حروف مبهمة بالفعل، ۴ تاست: اِنَّ اَنَّ كَانَ كُنَّ لَيْتَ اَهْلٌ

این حروف بر مبتدأ و خبر وارد شده و مبتدأ را منصوب کرده و به آن اسم حروف مبهمة

بالفعل می گیرند و خبر را مرفوع کرده و به آن خبر حروف مبهمة بالفعل می گیرند

اِنَّ اللّٰهَ عَدْلٌ
حروف مبهمة بالفعل اسم خبر
اِنَّ اَنَّ

نکته: اِنَّ و اَنَّ بار تأکیدی دارد. یعنی او گد

خبرش جامد باشد، تَبَيَّنَ اِنِّي رَسَانَد.

«زید سید شیر است.»

كَانَ زَيْدًا اَعْدُو

معنی كَانَ

خبرش مشتق باشد یا ظرف باشد معنی كَانَ و تَرَدَد می دهد.

«مَنگي یارِ زید نزد تو است.»

كَانَ زَيْدًا عِنْدَكَ

حروف مبهمة بالفعل اسم كَانَ خبر كَانَ